

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 245/2020-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského a sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť maloletého [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], v zastúpení jeho matkou [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ], pre namietané porušenie čl. 41 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 3 ods. 1, čl. 9 a čl. 13 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Nt 2/2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

2. Žiadosti [REDAKOVANÉ] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť maloletého [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), v zastúpení jeho matkou [REDAKOVANÉ], pre namietané porušenie čl. 41 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru, čl. 3 ods. 1, čl. 9 a čl. 13 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Nt 2/2019 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľov otec bol v presne neoznačenom trestnom konaní (pre posúdenie ústavnej sťažnosti to ani nie je potrebné, pozn.) odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 13 rokov nepodmienečne. Sťažovateľ považuje otcov trest za extrémne vysoký. Argumentuje pretrhnutím citových väzieb otca s rodinou, na základe čoho mal aj ochorieť. V napadnutom konaní je prejednávaný návrh na povolenie obnovy dotknutého trestného konania.

3. Sťažovateľ sa pred ústavným súdom v konkrétnostiach sťažuje na to, že okresný súd mu v napadnutom konaní odmieta na základe tvrdenej extrémnej výšky trestu pre otca priznať postavenie poškodeného. Pri opustení formalizmu, pretože sťažovateľ nie je kvalifikovane právne zastúpený (teda nemožno od neho požadovať prísne právnu artikuláciu problému, pozn.), je jeho ústavnú sťažnosť možné chápať aj ako vyjadrenie nespokojnosti s nedostatkom empatického prístupu okresného súdu k situácii, v ktorej sa nachádza, prípadne neochoty priaznivejšie upraviť výšku otcovho trestu s ohľadom

na preferenciu najlepšieho záujmu dieťaťa. V tomto kontexte poukazuje na čl. 41 ústavy, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru a čl. 3 ods. 1, čl. 9, čl. 13 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol obdobným nálezom ako Ústavný súd Českej republiky sp. zn. II. ÚS 2027/2017 zo 7. augusta 2017 a vydal opatrenie, ktorým by vyzval okresný súd na zabezpečenie ochrany sťažovateľových práv v zmysle dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa.

5. Sťažovateľ podľa § 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zároveň z dôvodu hmotnej núdze žiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon o ústavnom súde.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc.

11. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

12. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

13. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

14. Ústavný súd požiadal 23. júna 2020 o súčinnosť okresný súd, ktorý mu obratom oznámil, že napadnuté konanie nebolo k dátumu predbežného prerokovania tohto rozhodnutia meritórne rozhodnuté. Termín verejného zasadnutia je určený na 6. august 2020.

15. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie veci predloženej ústavnému súdu je ku dňu predbežného prerokovania návrhu v právomoci okresného súdu, ktorý autonómne posúdi vec sťažovateľa. Ústavnému súdu nijako neprichodí sa vyjadrovať k výkonu tejto právomoci a do úvahy prichádzajúcim prostriedkom ochrany, ktoré bude môcť sťažovateľ prípadne využiť na svoju ochranu.

16. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

17. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

18. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľov a s tým súvisiacu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu k preskúmaniu toho, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

19. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti, ústavná sťažnosť nie je oneskorená, nie je neprípustná ani zjavne neopodstatnená.

20. Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie, je zrejme, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017).

21. Pretože nebol splnený jeden z troch predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovел (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2020

Martin Vernarský
predseda senátu